

SZIKSZAINÉ NAGY IRMA

Debreceni Egyetem

szikszaine@gmail.com

AZ ÖSSZEHAISONLÍTÓ STÍLUSELEMZÉS. KOSZTOLÁNYI DEZSŐ *HA NEGYVENÉVES ELMŰLTÁL* ÉS TÓTH KRISZTINA *DELTA* CÍMŰ VERSÉNEK ÖSSZEVETÉSE

1. Az összehasonlító stíluselemzés szükségessége

Nem jellemző, hogy a tankönyvek példát mutatnának az összehasonlító stíluselemzésre, vagy a feladat módszertani nehézsége miatt a tanárok a tanórákon rendszeresen foglalkoznának vele, noha érettségi tétel szokott lenni. Több évtizedes tanári munkám tapasztalata alapján nagyon hasznosnak ítélem ezt az elemzési típust, amely két vagy több művet, két vagy több stílusirányzatot hasonlít össze, vagy egy műfaj variánsait veti egybe, mert szoros korrelációt implikálnak a párhuzamba állított művek. A viszonyítás szempontjait a művek kínálják fel, így ezek bár egyediek, mégis kirajzolódik az összevetés jellegzetes struktúrája és tipikus elemrendszere (az intertextualitás módja, a műfaj, az ábrázolás nézőpontja, a művek felépítettsége, retorizáltsága, stilizáltsága, poetizáltsága, grammatizáltsága, formavilága).

Miért beszélek stíluselemzésről? Mert azt vallom, hogy az irodalmi szövegek elemzésének a nyelvből, a stílusból kell kiindulnia, mert a nyelv által bomlik ki a szöveg gondolatossága, struktúrája.

2. Az összehasonlító stíluselemzés menete

Mi az első teendője az összehasonlító elemzést végzőnek? Az összehasonlítás kiindulópontjának tisztázása. Mi az egybevetés feltűnő kiindulópontja Kosztolányi Dezső *Ha negyvenéves elmúltál* és Tóth Krisztina *Delta* című verse kapcsán? Az azonos biográfiai versindítás és a nyugatos költő verséből átemelt vendégszöveg.

Kosztolányi Dezső:
Ha negyvenéves elmúltál

*Ha negyvenéves elmúltál, egy éjjel,
egyszer fölébredsz és aztán sokáig
nem bírsz aludni. Nézed a szobádat
ott a sötétben. Lassan eltünődöl
ezen-azon. Fekszel, nyitott szemekkel,
mint majd a sírban. Ez a forduló az,
mikor az életed új útra tér.
Csodálkozol, hogy föld és csillagok közt
éltél. Eszedbe jut egy semmiség is.
Babrálsz vele. Megúnod és elejted.
Olykor egy-egy zajt hallasz künn az utcán.
Minden zajról tudod, hogy mit jelent.
Még bús se vagy. Csak józan és figyelmes.
Majdnem nyugodt. Egyszerre fölsóhajtasz.
A fal felé fordulsz. Megint elalszol.*

Tóth Krisztina:
Delta

*Ha negyvenéves elmúltál, a tested
egyszerszak elkezd magáról beszélni,
és minden rejtett minta, mit az évek
az emlékezetedre tetováltak,
átüt a bőrön. Mint mikor a függöny
rajzát a fény a padlóra vetíti.
Figyeled lassan az erek vonulását,
hogy bontakozik ki testedből egy másik,
leendő felszín. Fekszel nyitott szemekkel,
és eszedbe jut egy semmiség. Hogy álltál
a gyerekek egy múzeumi tárló
előtt, és néztétek, az ellapított homokra
hogyan csöpög a lassú víz egy csöböl.
Látod –, mondtad, szétbomlik sok kis ágra.
És azt kérdezte: jó, de hol a tenger?*

Az összehasonlítás kiindulópontjának kijelölését követően célszerű tervet készíteni: mit érdemes vizsgálni. Ennek hatására így körvonalazódik az elemzés menete:

- Milyen jelei vannak a nyelvi megelőzöttségnek, a költőutód hagyományörzésének?
- Milyen adatokat szolgáltatnak ezek a költemények a XX. és a XXI. századi lírikusi magatartás megértéséhez?
- Miben fedezhetőek fel a női líra nyomai? Mennyiben tud újat mondani a Nyugat nagy lírikusával szemben korunk költőnője nyelvi megformáltságban, gondolatiságban?

(Ha követi az elemző a maga által elkészített előzetes tervet, nem egyszer ráébred: szükséges az elemzési szempontok sorrendjének felcserélése, esetleg kiegészítése.)

Érdemes először az **intertextuális játéktér** kihasználását vizsgálni.

Nem korunk költőinek találmánya a szövegköziség, de tény, hogy a XX. század nyolcvanas éveiben tért nyerő posztmodern törekvésekkel divattá vált a transztextualitás (inter-, para-, meta-, hyper- és architextualitás) és ezen belül is leginkább az intertextualitás. Különösen a XX. századi költői hagyomány újraírása vált gyakorlattá. Az intertextualitásnak sokféle módja használatos a kortárs lírában, mint Tóth Krisztinának ebben a versében is.

Gesztusértékű a XXI. századi költő hagyományválasztása, hiszen az öregedés, a halál közeli állapot sok költőnket ihlette megszólalásra (Babits Mihály, Füst Milán stb.), de mindezek közül ő Kosztolányi szövegére alludál. Az eredeti szöveg alkotójának megnevezése és a vendégszöveg idézőjelezése nélkül, rejtetten az ő költeményével kezd dialógust már a vers nyitányának **intertextusával** (*Ha negyvenéves elmúltál*).

A két költemény legfeltűnőbb érintkezési pontjai a szóról szóra azonos szövegrészek, amelyek struktúra-meghatározó elemek mindkét versben, de más-más módon.

A Kosztolányi-mű struktúrájának pilléreit az 1., a 7. és a 15. sorok alkotják:

Ha negyvenéves elmúltál [...]

[.....] *Ez a fordulópont az,
mikor az életed új útra tér.*

[...]

A fal felé fordulva. Megint elalszol.

Az egész versépítményt a mű „mértani középpontjába” helyezett kulcsmondat tartja fenn. A befejezést pedig lezártásgot sugallón az elalvás motívuma adja.

A Tóth Krisztina versébe átemelt több vendégiszöveg mint szerkezeti vázat adó elem egyben **struktúraevokáció** is. Ebbe a keretbe illeszti az alkotó a múltó időről, az öregedésről szóló személyes tapasztalatát, önmegfigyelését:

Ha negyvenéves elmúltál [...]

[...]

Fekszel, nyitott szemekkel,

[...]

Eszedbe jut egy semmiség is.

Ha negyvenéves elmúltál[...]

[...]

Fekszel nyitott szemekkel,

és eszedbe jut egy semmiség.

A nyelvi megelőzöttség szerkezetet adó egyező elemei ellenére a XXI. századi alkotó, Kosztolányi kulcsmondatát nem emeli át versébe, hanem a vendégiszöveg gondolatát folytatja, és verskompozíciójában a *semmiség* motívuma kapcsán finom áttűnéssel az öregedő testről a személyes emlékezetből felidézett múzeumi élményre, látványra kapcsol át, egybejátszatva, sőt összeszöve ezt a két motívumot. A verszárlat kérdő mondata (*És azt kérdezte: jó, de hol a tenger?*) pedig a lezártlanságot sugallva, fenntartja a mű enigmatikus jellegét.

Mindkét költemény az élet fordulópontjának érzett léthelyzetben keletkező tünődés, meghatározva a szöveg lírai műfaját. Elementárisan, bensőségesen lírai a nyugatos költő meditációja: a személyesség átüt a grammatikai formán is. A Kosztolányi-vers **műfaji evokációja** Tóth Krisztina költeménye, amely szintén az alanyiságot juttatja érvényre lírai meditációjában.

Már a versindítással (*Ha negyvenéves elmúltál...*) mindkét vers az ún. **önmegszólító verstípusba** sorolható. Németh G. Béla így magyarázza e verstípus létrejöttének okát: „A tudat válságának élményéből fakad, a krízises önszemlélet vívódó gondolatélményéből fogan ez a verstípus, ez az attitűdfajta. S minél közelebb jutunk fonálán a 20. századi lírához, annál világosabb lesz, hogy a fogantató krízis a személyiség válságában ölt testet” (1977: 6). Az Arannyal kezdődő költészet korszakától vált általánossá ez a verstípus, bár

korábbi változatai a líra régmúltjából is kimutathatók. Alkotói korszakokhoz is köthető a megjelenése, így: „Kosztolányi esetében a pálya második felén, a pályavégen szaporodnak meg ezek a versek” (Németh G. 1977: 6). Az irodalomtörténész szerint az önmegszólító verstípus létrejöttében szóhoz jut az alkotói léthelyzet, a magatartás válsága, bizonyos létállapotban számvetés, köz- és magánéleti szerepválság, ebből fakadóan jellemző rá a megszólítás, a felszólítás, a didaxis, a világkép tükröződése, sajátos élmény és műszerkezet. Sőt: „...nem a válság élményének kifejezése ez a verstípus, hanem a válság legyőzésének akarásáé” (uő 1977: 17). Nem mindegyik tipikusnak ítélt jellemző jelenik meg az elemzésre kiválasztott önmegszólító versekben.

Mindkét műben a tünődés kiváltója a 40. életév betöltése, amely alkalom az önfelköszöntésre. Nem ritka, hogy költőink bizonyos kort elérve „leltárt készítenek” életükről. Ilyen József Attila *Születésnapomra* című költeménye, és az ő „köpönyegéből bújtak ki” többen: Kovács András Ferenc; Lackfi János; Tóth Krisztina; Varró Dániel; Balla Zsófia; Székely Dezső; Fecske Csaba.

Az önfelköszöntés latens gesztusán kívül **krízises életérzés önszemléletre, önmegfigyelésre** készíti Kosztolányit. Ez **tematikus evokációként** jelenik meg Tóth Krisztina versében, mert azonos az érzelmi szituáció: mindkét lírai én illúziótlanul figyel önmagára. Tudatosak és mélyen személyesek ezeknek a létértelmező, önmegfigyelésről, önmegismerésről tanúskodó költeményeknek a jelentésrétegei. Az önmegszólító verstípus sajátossága a fordulópontot jelentő léthelyzet, élethelyzet lelki vetületének nyelvi megformálása. Az öregedéssel szembesülés krízisélménye mindkét művész esetében önéletrajzi ihletettséggű. Az a tény, hogy 40 évesen többé már fiatalnak nem mondhatja az ember magát, álmatlan éjszakát szül, és az alvásra képtelen állapotban törvényszerű a meditálás. A delphoi Apollón-személy feliratával a görögöktől hagyományozott Ismerd meg önmagadat! (Gnóthi szeauton) alaptézis értelmében a lírai én önmagáról való tudásának folyamatát fedik fel az önmegszólító művek a befogadó előtt.

Úgy szólalnak meg alkotóik, mint akik már átérték az élet kritikus fordulópontját, és ebből a nézőpontból figyelmeztetik a befogadót. Ezért az önmegszólító verstípus jellegzetessége az önmegfigyeléshez kapcsolódó **didaktikai jelleg** is – ahogy ezt Németh G. Béla hangoztatta. Ez sajátos nyelvi formában jelenik meg mindkét párhuzamba állított műben. Kosztolányi költeményében figyelmeztető erejű a 40 éves kor jelentőségét tudatosító szentenciózus kijelentés:

*Ez a forduló az,
mikor az életed új útra tér.*

Amennyiben a Tóth Krisztina-vers földrajzi magyarázatát átvittven értelmezzük – márpedig azt kell tennünk –, akkor talányosan ugyan, de azt sejteti verse utolsó két sora: a látszatnál, a jelennél ragadunk le (*szétbomlik sok kis ágra*), de a távlatot, a jövőt (*a tengert*) nem látjuk:

*Látod —, mondtad, szétbomlik sok kis ágra.
És azt kérdezte: jó, de hol a tenger?*

Ezért nem véletlen, hogy kérdés jelöli a megválaszolhatatlant. Talányos és meglepő a *delta* és a *tenger* hozzákapcsolása az emberi testfelszínhez. De épp ez ösztönzi a befogadót, hogy ne a szó szerinti értelmezésnél ragadjon le, hanem képként értelmezze.

A Kosztolányi-vers motivikus hálója nagyon egyszerű történetet vázol fel: az éjszakai felébredéstől az apró zajok észlelésén, a 40 éves ember látszólag jelentéktelennek tetsző gondolatain való hosszas tűnődésen át vezet az újbóli elalvásig. A tűnődés a szöveg felszínén

- a környezet, a külvilág apró észleléséről, érzékeléséről ad hírt (*Nézed a szobádat; egy-egy zajt hallasz künn az utcán*),
- testi állapotot rögzít (*Ha negyvenéves elmúltál; egyszerre fölébredsz; Fekszel, nyitott szemekkel; A fal felé fordulsz. Egyszerre fölsóhajtasz. Megint elaszol.*),
- lelkiállapotot fest (*Még bús se vagy. Csak józan és figyelmes. Majdnem nyugodt.*),
- mentális folyamatot jelez (*eltűnődöl; csodálkozol; Eszedbe jut egy semmiség is. babrálsz vele. Megúnod és elejted.*).

A külszíni eseménytelenség mögött tehát a lírai én hangulati-tudati feszültsége bújik meg. De homályban marad a felébredése oka, kimondatlan tűnődésének valódi tárgya. Bár látszólag semmiségek jutnak a lírai én eszébe, de ezek mégis az éjszakai nyugalmat zavaró, a lelket, az elmét foglalkoztató gondolatok. A nyugtalanság oka sokkal inkább az lehet, hogy a nyugatos költő éjszakai pihenését nem csupán *egy semmiség* zavarja meg, hanem a halálra gondolás is, bár ezt rezignált magatartással fogadja:

*Még bús se vagy. Csak józan és figyelmes.
Majdnem nyugodt. [...] Megint elaszol.*

Kosztolányi verse tehát az éjszakai tűnődés gondolati ellenpontjait jeleníti meg: az apró (*Eszedbe jut egy semmiség is.*) és az igazán lényeges dolgot: a halált.

Kosztolányi többször mérlegre tette életét. Az 1924-ben megjelenő *A bús férfi panaszai* című ciklusának *Most harminckét éves vagyok* című költeményében az élete virágjában levő férfi meglegedetten említi *egészséges bronzarcát*, elegáns fehér nyári öltözetét, a kertben pihenő feleségét és a szőke, kék szemű fiát. Nyilván nem véletlen, hogy a lírai én a boldog korszakát a nyár képével állítja párhuzamba.

A *Ha negyvenéves elmúltál* című verse a *Számadás* című kötetében 1935-ben jelent meg, és ahogy a kötet cím is jelzi: létértékelés, létértelmezés. Ebben a kötetben már a testi szenvedés (*Száz sor a testi szenvedésről*) és a halál (*Halotti beszéd; Azokról, akik eltűntek; Osvát Ernő a halottaságon; Halottak; Könyörgés az ittmaradókhöz; Már megtanultam; Ének a semmiről*) a domináló téma.

A Kosztolányi költeményére rájátszó XXI. századi alkotásnak is az önmegfigyelés a terepe, de a mentális folyamat visszaadása (*eszedbe jut egy semmiség*) helyett a szomatikus

jelzések uralkodnak: az öregedő *bőr*, az idő múlásától kirajzolódó *erek*, a testfelszín változását talányosan sejtető *rajzolatok*. Így más a **motivikus hálója**. Ezek figurativitását a Tóth Krisztina költészetében gyakori fénymotívum teszi szemléletessé. A befogadóra bízva: mik láthatók a bőrön: sebek? himlőhelyek? ráncok? papillómák? Több jelentés rétegződik művében egymásra: az öregedő test erezetének sok kis ága és a földrajzi fogalomként ismert delta, a sok kis ágra bomló folyóvíz. A testet behálózó erek rajzolatához asszociálódik az emlékezés által egybefonva a csöpögő víz kis ágakra bomlásának földrajzi ismereteket felidéző volta. Az emlékezet motívumának a közbeiktatása segíti az átmenetet a jelentős témaváltás, a szemantikai ugrást mutató két jelentéssík között, de azért így is megőrződik a sejtelmes értelmezés lehetősége.

Tóth Krisztina költői világa – Kosztolányiéhoz hasonlóan – sem tragikus, nem érzélgős színezetű, de a 40 év betöltése számára is érzelmi szituáció, létösszegző pillanat: az öregedéssel járó testfelszín, a bőr megváltozásának észlelése.

Míg a nyugatos költőnél a *semmiség* fogalma nem konkretizálódik, addig a XXI. századi alkotás a múzeumi tárló homokjára csöpögő víz látványát és az ehhez kapcsolódó beszélgetést tartja annak. Feltételezhető a párhuzam *az erek vonulása* és a csöpögő víz *sok kis ágra* bomlása között, értelmezése mégis talányos marad, az elsődleges jelentésen túl a deltaképződés és a tenger fogalma metaforikus képén át bomlik ki.

Tóth Krisztina is többször készített számvetést életéről. A 32 évesen írott *Porhó* című versének egyik strófája még így hangzott:

[...] *örzöm arcomat,*
s eleddig nem zuhant sokat
csecsem
becse.

A 38 évesen írt *Futrinka utca* című verse már komorabb hangulatú képben láttatja az emberi életet, a „mulandóság ráncait”, a lassan pusztuló testet:

Harmincnyolc év, futó fonál.
Az ember rojtokat talál
– hanyag
anyag –

e földi, pöttyös kis ruhán
mit hord és igazgat sután.

A *Porhó* és a *Futrinka utca* is József Attila *Születésnapomra* című költeményére alludál formai-ritmikai játékaival.

Tóth Krisztina 2009-ben napvilágot látott *Magas labda* című kötetének *Delta* című verse a negyvenéves kort már túlhaladó, önmagával szembenező lírai én gondolatait vetíti az olvasó elé, akinek figyelmét hosszan foglalkoztatja testi megjelenése:

*Figyeled lassan az erek vonulását,
hogy bontakozik ki testedből egy másik,
leendő felszín.*

Az önmegszólító verstípus jellemzője az **egyes szám második személyű grammatikai szerkezet**. Ez egyszerre kétféle jelentéslehetőséget hord magában: rejtőzködést és kitárulkozást.

A magyar grammatika kétféle funkciót kapcsol az egyes szám második személyű igealakhoz: leggyakrabban a kommunikációban megszólított személyt jelöli, valamint általános alany kifejezésére szolgál. Nem véletlen, hogy a közmondások gyakran élnek az utóbbi formával mindenkinek szolgáló jó tanácsként: *Nézd meg az anyját, vedd el a lányát!*

Vizont ugyanez az alak mint önmegszólító nyelvi-stiláris formula kulcsfogalom Freud és Heidegger gondolatrendszerében. Hasonlóképp él vele a költészet is. „Az önmegszólító versekben az aposztrófikus háromszög már a vers kezdeténél fennáll. [...] A költő a lírai én megkettőzésével dialogikus alaphelyzetet teremt, önmagához intézi szavait, s az olvasó (hallgató) mint címzett latensen van jelen” (Gelléné 2008: 123). Az önmegszólító verstípus dialógust imitál, de csak az egyik oldal beszéde hangzik el mint belső beszéd, azt a hatást keltve, mintha a lírai én kívülről szemlélné önmagát. Ez a forma látszólag eltávolítás, hiszen az alkotó nem egyes szám első személyben szólal meg, ugyanakkor viszont nagyon is szubjektív vallomás, mert a második személy mögé bújva mégis csak az első személyű alany vall magáról. Tehát a versbeszéd grammatikai énje a *te*, de nyilvánvaló, hogy ehhez hozzátapad, sőt ezzel eggyé válik az alkotói *én*: így mind a megszólító, mind a megszólított azonos a lírai énnel.

Ezenkívül – grammatikai formájából adódóan – azt az olvasói értelmezést is szuggerálja a második személyű grammatikai szerkezet: mindenkire érvényes az élet fordulópontján az ilyen jellegű meditáció, amelyben a jelen dolgain kívül vissza- és előre tekintésre nyílik alkalom.

A két alkotás **nyelvi megformáltsága** lényeges eltérést mutat. Rövid mondatosság jellemző Kosztolányi művére, hiszen 15 soros költeményét 17 mondat alkotja, alighanem az egymást váltó gondolatfoszlányokat megjelenítve, ráadásul nem egyszer töredékes mondat szerkezettel (*Még bús se vagy. Csak józan és figyelmes. Majdnem nyugodt.*). A halálra gondolásból fakad a drámainak nem mondható, de lehangolódást árasztó rövid mondatosság, mint az éjszakai lassú meditáció nyelvi kivetülése:

*Még bús se vagy. Csak józan és figyelmes.
Majdnem nyugodt. Egyszerre fölsóhajtasz.
A fal felé fordulsz. Megint elalszol.*

A dialógusba hozott szövegtől eltérően a XXI. századi, ugyancsak 15 soros műnek 7 mondata sorokon át kigyózik, leragadva a lírai alanyt foglalkoztató gondolatnál: az öregedő testfelszín képénél. Mindezt hosszan hömpölygő többszörösen összetett mondat és több összetett mondat készíti elő, hogy a gondolatsor egy lezáratlan dialógussal fejeződjék be.

Mindkét költeményre jellemző a gyakori enjambement a gondolatok egymásba szövődését szimbolizáló soralkotással. Margócsy: „A mondatpoétika [...] különös súlyt fektet a mondatáthajlásra, épp avégett, hogy a közlésfolyamatnak megszakíthatatlanságát vagy egymásra utalt folytonosságát hagyja kibontakozni. Az enjambement ugyanis már fogalmából következően is az elszakított elemek ismétlésével szemben érvényesülő áthajlást, a szétszakíthatatlanságot képviseli, ráadásul úgy, hogy a ritmika megtörésével épp a jelentéses, közlésfolyamatra számító egymásrautaltságot tünteti ki” (1996: 277).

A szövegköziség terében érintkező alkotások az intertextualitás többféle alakzatát mutatják fel: többek között a **versforma-** és a **ritmusimitációt** is. Mindkét költemény 15 soros rímtelen vers. A költőnő játékba hozza a Kosztolányi-féle 11 szótagos sorhosszat, de nem követi a nyugatos költő sorainak szabályos jambikus lejtését, hanem annál egy kissé szabadabb ritmusban írja át a formával való játék részeként.

3. Az összehasonlító stíluselemzés következtetései

Az összehasonlító stíluselemzés zárlatában érdemes a vizsgálat következtetéseit levonni. Látható: az önmegszólító verstípus hagyományától eltérően az elemzett két létértelmező költemény nem önfelköszöntő, viszont jellemző rájuk az önmegfigyelés, az élet fordulópontját jelentő életév tűnődésre készítése és gondolataik didaktikai jellege.

Nem mellékes, hogy a XXI. századi vallomást női lélek szólaltatja meg. A test öregedésének külső nyomai (*és minden rejtett minta, mit az évek / az emlékezetedre tetováltak, / átüt a bőrön*) a nőket sokkal inkább aggasztják, mint a férfiakat. Nem érzelmes a Tóth Krisztina-féle líranyelv, de mégis igazi női mentalitást, a testi változásokra figyelő női nézőpontot tükrözi, ezáltal nyújtva egyéni megközelítést a múlt időről, mert az öregedés létállapotához szervesen tapad a személyes tapasztalás által az időszemlélet.

Lényeges eltérés észlelhető a versek nyelvi megformálásban. A Kosztolányi-mű lírai énje éjszakai meditációjában a hétköznapi élőbeszéd természetességével vallja meg az élet apró dolgain való tűnődését és a halálra gondolasát is. Nyelve képviséget nélkülöző, dísztelen, prózához közelítő, meditatív versbeszéd. Tóth Krisztina tradicionális modernségű, lírai beszédmódú verse viszont szinte végig egyéni képekben „beszél” női nézőpontból: a múltnak a testfelszínre „tetovált” „emlékeiről”, az erek „vonulásáról”, a „leendő testfelszín”

„kibontakozásáról” és titokzatosan a deltáról, a tengerbe beérkezés „előszobájáról” és a tengerről mint a beérkezésről, a végpontról. Talán így fejthető fel a költemény figurativitása, de azért a mű *delta* címe és a *tenger* mint nem földrajzi fogalom, végig talányos.

4. Az összehasonlító stíluselemzés haszna

Az elemzési szempontok láthatóan a konkrét szövegekhez igazodtak. De azért általánosítható elemzési szempontok is kirajzolódtak: a megfelelések keresése és az eltérések felmérése a nyelvi megformáltságban, a gondolatiságban, a struktúrában, a szövegtípusban, a versformában és a ritmusban.

Meggyőződésem, hogy mindenféle műfajú szöveg mélyebb megértése táruul fel az összehasonlítás révén. Hiszen az összehasonlító stíluselemzés kiszélesíti a stílári vizsgáldás körét: az összevető-szembesítő vizsgálat a hatás-ellenhatás-kölcsonhatás jelenségeit is értelmezi.

Ennek az összehasonlító stíluselemzésnek a lépései más ilyen típusú vizsgálatoknak is kiindulóponatul szolgálhatnak. Ezzel az elemzéssel, illetve ennek a módszernek az ajánlásával az elemzés nyitottságát nem kívántam megszüntetni, sőt inkább továbbgondolására szeretném készteni az olvasót.

Források

Kosztolányi Dezső *összegyűjtött versei* 1964. Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó.

Tóth Krisztina 2009. *Magas labda*. Budapest: Magvető Kiadó.

Irodalom

Gellénné Körözi Eszter 2008. Aposztrófé. In: Szathmári István (szerk.): *Alakzatlexikon*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 121–124.

Margócsy István 1996. „*Nagyon komoly játékok.*” *Tanulmányok, kritikák*. [Budapest]: Pesti Szalon.

Németh G. Béla 1977. *11 vers. Verselemzések, versértelmezések*. Budapest: Tankönyvkiadó.